
RAFAŁ BARTŁOMIEJ PANFIL

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego
w Ciechanowie

ORCID: 0000-0003-0049-4170

rafal.panfil@pansim.edu.pl

Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych. Refleksje z uroczystej debaty z okazji Dnia Weterana Działań poza Granicami Państwa

W środę, 28 maja 2025 r., w Auli Wydziału Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie odbyła się uroczysta debata pt. „Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych”. Wydarzenie zorganizowano z okazji obchodów Dnia Weterana Działań poza Granicami Państwa. Nadrzędnym celem debaty było stworzenie przestrzeni do pogłębionej refleksji, dyskusji i dialogu na temat roli, jaką żołnierze Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej odgrywali i odgrywają w zapewnieniu pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego. Jednym z bardziej szczegółowych celów było odzwierciedlenie etycznego i społecznego wymiaru służby wojskowej w trakcie działań poza granicami państwa.

Słowa kluczowe: braterstwo broni, weterani, misje zagraniczne, debata, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych, Ciechanów

A Man Between War and Peace: Brotherhood in Arms in the Experience of Veterans of Foreign Missions. Reflections from a Ceremonial Debate on the Occasion of Veterans Day of Operations Abroad

On Wednesday, 28 May 2025, a ceremonial debate entitled “A Man Between War and Peace – Brotherhood in Arms in the Experience of Veterans of Foreign Missions” was held in the Aula of the Faculty of Health Sciences and Social Sciences at the Ignacy Mościcki State University of Applied Sciences in Ciechanów. The event was organized as part of the celebrations marking Veterans Day of Operations Abroad. The main objective of the debate was to create a space for in-depth reflection, discussion, and dialogue on the role that soldiers of the Armed Forces of the Republic of Poland have played and continue to play in ensuring peace and international security. A more specific aim was to address the ethical and social dimensions of military service during operations conducted outside the borders of the state.

Keywords: brotherhood in arms, veterans, foreign missions, debate, State University of Applied Sciences, Ciechanów

Przedstawiona w ramach niniejszego artykułu inicjatywa pozwoliła wzmocnić relacje między przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego Akademii. Ze względu na aktualną sytuację geopolityczną, rozwijające się w regionie struktury jednostek wojskowych i ofertę edukacyjną Akademii¹ stanowiła ona wyraźny przejaw współpracy między środowiskami: wojskowym, akademickim i społecznym. W przekonaniu organizatorów opisywane wydarzenie przyczyniło się do popularyzacji służby żołnierskiej i mogło stanowić istotny czynnik motywujący do wyboru kierunku studiów o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, a nawet służby wojskowej. Ponadto przedmiotowe wydarzenie pozwoliło ukazać osobiste doświadczenia żołnierzy i ich rodzin i ostatecznie stało się wyrazem społecznego uznania dla służby wojskowej w ekstremalnie trudnych warunkach, a także upamiętnieniem poświęcenia życia i zdrowia w trakcie tych działań.

W obrębie problematyki debaty znalazły się cztery główne zagadnienia i przyporządkowane każdemu z nich trzy pytania szczegółowe. Każde zagadnienie stanowiło temat oddzielnej sesji. Poniżej znajduje się charakterystyka przedmiotu debaty: wykaz poszczególnych zagadnień i pytań szczegółowych, na które odpowiadali paneliści.

¹ W ofercie edukacyjnej uczelni znajdują się kierunki o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, a w szczególności: bezpieczeństwo wewnętrzne, logistyka, pielęgniarstwo, informatyka.

Ryc. 1. Plakat informacyjny

Źródło: www.pansim.edu.pl.

Sesja nr 1: Doświadczenie misji zagranicznych

1. Jakie wyzwania stoją przed żołnierzem w obliczu udziału w misji poza granicami państwa?
2. Jak zmienia się postrzeganie drugiego żołnierza (współtowarzysza broni, jak również wroga) w czasie misji poza granicami państwa?
3. Jak można przygotować się do udziału w misji poza granicami państwa?

Sesja nr 2: Braterstwo broni i relacje międzyludzkie

1. Co oznacza „braterstwo broni” w codziennym życiu w czasie misji poza granicami państwa?

2. Jakie czynniki najbardziej utrwalają więzi społeczne istniejące pomiędzy żołnierzami w czasie misji poza granicami państwa?
3. W jakim stopniu relacje z innymi żołnierzami nawiązane w czasie misji poza granicami państwa przetrwały po powrocie do kraju?

Sesja nr 3: Weterani – wyzwania i adaptacja

1. Jakie wsparcie otrzymują i jakie trudności napotykają weterani po powrocie do kraju?
2. W jaki sposób członkowie społeczeństwa postrzegają weteranów?
3. W jaki sposób udział w misjach poza granicami państwa zmienia osobowość i sposób postrzegania świata?

Sesja nr 4: Wojna a pokój – dylematy moralne i społeczne

1. Czym jest wojna w percepcji żołnierza – uczestnika misji poza granicami państwa?
2. W jaki sposób udział w misjach poza granicami państwa wpływa na postrzeganie pokoju?
3. Jakie lekcje na temat człowieczeństwa można wynieść z udziału w misji poza granicami państwa?

Inspiracją w doborze i do wykorzystania powyżej wymienionych zagadnień była monografia autora niniejszego artykułu wydana przez Wydawnictwo Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie pt. *Braterstwo broni jako forma więzi społecznej*² oraz jedno z określeń tej wyjątkowej relacji autorstwa Jeana-Baptiste de La Curne de Sainte-Palaye, które zostało przytoczone przez Maurice Keen'a: „Od samego początku jesteśmy braćmi-w-broni i jesteśmy do siebie przywiązani w taki sposób, że każdy z nas, w razie potrzeby, jest gotowy poświęcić życie za drugiego, ratując jego honor, a zatem to prawdziwe przywiązanie sprawia, że jestem gotowy pomóc mu moim ciałem i wszystkimi moimi dobrami, jak on zrobiłby to samo dla mnie, gdybym tego potrzebował”³.

Do uroczystej debaty pt. „Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych” paneliści zostali dobrani w sposób celowy. W trakcie doboru organizatorzy wzięli pod uwagę szereg czynników, a w tym różnorodne doświadczenia zawodowe i osobiste zdobyte w ramach służby wojskowej poza granicami państwa. Dobór uwzględnił zarówno zakres realizowanych zadań i pełnione funkcje, jak i stopień wojskowy, co pozwoliło ukazać szerszy przekrój stanowisk wobec problematyki debaty. Dzięki takiemu podejściu zaproszono do udziału w debacie żołnierzy o odmiennych doświadczeniach, prezentujących różny zakres wiedzy, ale także skłonnych do podjęcia rozmowy na temat różnych obszarów tematycznych związanych z misja-

² R.B. Panfil, *Braterstwo broni jako forma więzi społecznej*, Ciechanów 2024.

³ M. Keen, *Brotherhood in Arms*, „The Journal of the Historical Association” January 1962, Vol. 47, Iss. 159, s. 1, za: J.-B. de La Curne de Sainte-Palaye, *Mémoires sur l'ancienne chevalerie, chevalerie considérée comme un établissement politique et militaire*, Paris 1759, s. 276.

mi zagranicznymi. W ten sposób możliwe stało się szerokie ujęcie doświadczeń działań militarnych i problematyki służby wojskowej. W debacie wzięli bowiem udział nie tylko przedstawiciele różnych szczebli hierarchii wojskowej, lecz także różnych specjalności zawodowych. Dzięki temu paneliści wypracowali wnioski, które przyczyniły się do lepszego zrozumienia zaangażowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w bezpieczeństwo międzynarodowe. Oto biogramy poszczególnych panelistów:

gen. dyw. (r) Piotr Aleksander CZERWIŃSKI

Federacja Stowarzyszeń Rezerwistów i Weteranów SZ RP

Absolwent Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Pancernych im. Stefana Czarneckiego w Poznaniu. Służbę rozpoczął jako dowódca plutonu w pułku czołgów w Lidzbarku Warmińskim. Dwa lata później objął stanowisko dowódcy kompanii czołgów w Morągu, a następnie szefa sztabu batalionu czołgów. W 1983 r. ukończył kurs w Centrum Doskonalenia Oficerów w Warszawie, a w roku następnym został wyznaczony na stanowisko oficera operacyjnego sztabu 15 Dywizji Zmechanizowanej w Olsztynie. Pełnił funkcję zastępcy dowódcy 28 pułku czołgów w Czarnym. Po dwóch latach został wyznaczony na stanowisko zastępcy dowódcy pułku zmechanizowanego w Braniewie, a w latach 1991–1992 był dowódcą 36 pułku zmechanizowanego w Trzebiatowie. Czynnie uczestniczył w przeformowaniu tego pułku w 3 Brygadę Pancerną, a następnie został jej dowódcą. W 1996 r. wyznaczony został na stanowisko szefa sztabu 12 Dywizji Zmechanizowanej w Szczecinie. Po dwóch latach został szefem szkolenia tej dywizji i uczestniczył w tworzeniu Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód z siedzibą w Szczecinie. W 2000 r. ukończył Podyplomowe Studia Strategiczno-Obronne w Akademii Obrony Narodowej i wyznaczony został na stanowisko zastępcy dowódcy 12 Dywizji Zmechanizowanej. W 2003 r. jako pierwszy polski dowódca prowadził wielonarodowe ćwiczenie dowódczo-sztabowe pod kryptonimem „Cristal Eagle”. 15 sierpnia 2003 r. prezydent RP Aleksander Kwaśniewski mianował go na stopień generała brygady. W okresie styczeń–lipiec 2004 r. pełnił służbę na stanowisku zastępcy dowódcy Międzynarodowej Dywizji Sił Stabilizacyjnych w Iraku, a po powrocie do kraju został awansowany do stopnia generała dywizji. Od 26 sierpnia 2004 r. dowodził 1 Warszawską Dywizją Zmechanizowaną. W okresie od lipca 2005 do lutego 2006 r. dowodził V zmianą Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku – Wielonarodową Dywizją Centrum-Południe. Od 29 listopada 2007 do 4 stycznia 2008 r. był sekretarzem stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej. Aktualnie pełni funkcję Prezesa Federacji Stowarzyszeń Rezerwistów I Weteranów SZ RP⁴.

⁴ Biogramy zostały opracowane przez panelistów, którzy aktywnie uczestniczyli w debacie „Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych”, zorganizowanej 28 maja 2025 r. w Auli Wydziału Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie. Każdy z panelistów dostar-

ppłk Arkadiusz Radziński**1 Dywizja Piechoty Legionów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego**

Rozpoczął służbę wojskową na początku września 1990 r., wstępując do Sił Zbrojnych RP w Szkole Chorążych Wojsk Radiotechnicznych. Kolejnym etapem edukacji wojskowej były studia inżynierskie dla chorążych w Wyższej Oficerskiej Szkole Radiotechnicznej, gdzie zdobył wiedzę i umiejętności niezbędne do pełnienia funkcji oficerskich w Wojskach Radiotechnicznych. Po ukończeniu WOSR kontynuował studia magisterskie w Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, koncentrując się na kierunkach związanych z techniką radiolokacyjną i zautomatyzowanych systemach dowodzenia. Pierwsze stanowisko służbowe objął w 9 Pułku Radioelektronicznym w Lidzbarku Warmińskim, gdzie jako dowódca plutonu rozpoznania radioelektronicznego odpowiadał za rozpoznanie radiowe w paśmie UKF Obwodu Kaliningradzkiego. Następnie pełnił szereg funkcji jako: dowódca kompanii rozpoznania radiowego w 9 Pułku Radioelektronicznym, oficer mobilizacyjny w 9 Pułku Radioelektronicznym, oficer mobilizacyjny w 9 Pułku Rozpoznawczym w Lidzbarku Warmińskim, dowódca kompanii dalekiego rozpoznania w 9 Pułku Rozpoznawczym, oficer kursu przeszkolenia w Centrum Szkolenia Na potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach, szef sekcji służby poza granicami państwa w CSnPSP w Kielcach, oficer wychowawczy w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, szef Taktycznego Zespołu Wsparcia CIMIC w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, dowódca Zespołu Wsparcia CIMIC, zastępca Dowódcy Grupy Brygadowych Zespołów Wsparcia CIMIC, dowódca Grupy Brygadowych Zespołów Wsparcia CIMIC, szef Wydziału Działań Niekinetycznych w 1 Dywizji Piechoty Legionów w Ciechanowie. Służył także w Polskich Kontyngentach Wojskowych (PKW): PKW UNIFIL w Libanie jako dowódca kompanii transportowej, PKW NTM-I w Iraku jako dowódca kontyngentu PKW, PKW ISAF w Afganistanie jako dowódca Taktycznego Zespołu Wsparcia CIMIC, PKW KFOR w Kosowie jako dowódca Grupy Zespołów Łącznikowo-Monitorujących (LMT) PKW KFOR w Kosowie i PKW KFOR w Kosowie jako zastępca dowódcy batalionu niekinetycznego Dowództwa Regionalnego Zachód.

ppłk (r) Piotr Kacprzak**5 Mazowiecka Brygada Obrony Terytorialnej im. ppor. Mieczysława Dziemiszewicza, ps. „Rój”**

Służbę wojskową rozpoczął w 1986 r. w Wyższej Szkole Oficerskiej Służby Kwatermistrzowskich. Przez 30 lat czynnej służby zajmował stanowiska logistyczne w jednostkach wojskowych, Dowództwie 1 Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej i Dowództwie Operacyjnym RSZ. Brał udział w misjach wojskowych w ramach V Zmiany PKW Irak oraz VII Zmiany PKW Afganistan. W okresie

czył organizatorom własny, autorski biogram, stanowiący podstawę do prezentacji jego doświadczeń i sylwetki w ramach debaty. Paneliści wyrazili zgodę na ich wykorzystanie w niniejszej publikacji.

służby w DO RSZ uczestniczył w procesie przygotowywania i zabezpieczania funkcjonowania kolejnych zmian Polskich Kontyngentów Wojskowych. Wielokrotnie uczestniczył w certyfikowaniu jednostek do pełnienia misji, jak również w przekazywaniu zmian w rejonach ich pełnienia. Od 2017 r. jest pracownikiem cywilnym 5MBOT.

chor. Daniel Woźniak

2 Ośrodek Radioelektroniczny im. płk. dypl. Adama Ignacego Koca

Służbę wojskową rozpoczął w 2002 r. Na przestrzeni lat spędzonych w Wojsku Polskim pełnił obowiązki służbowe na stanowiskach: kierowcy, sanitariusza, kierowcy-sanitariusza, starszego elektromechanika, nasłuchowca, starszego nasłuchowca, dowódcy obsługi, dowódcy aparatuwni, podoficera sztabowego oraz dowódcy plutonu. Obecnie zajmuje stanowisko służbowe podoficer specjalista w sekcji dydaktyczno-szkoleniowej i odpowiada za szerokie spektrum przedsięwzięć szkoleniowych zarówno żołnierzy DZSW, jak i żołnierzy zawodowych wszystkich korpusów. Jest instruktorem szkolenia ogniowego/strzeleckiego. Ponadto od 2019 r. sprawuje funkcję Męża Zaufania Korpusu Podoficerów Zawodowych. W trakcie swojej służby wojskowej uczestniczył w latach: 2003/2004 PKW Irak – Operation Iraqi Freedom, 2009 PKW Afganistan – NATO ISAF oraz w 2011/2012 PKW Afganistan – NATO ISAF.

mł. chor. Wojciech Szymański

Wojskowe Centrum Rekrutacji w Ciechanowie

Służbę wojskową rozpoczął w 2001 r. Na przestrzeni lat spędzonych w Wojsku Polskim pełnił obowiązki służbowe na stanowiskach: kierowcy, operatora, starszego radiooperatora, nasłuchowca, starszego nasłuchowca, starszego technika, dowódcy obsługi oraz podoficera sztabowego. Obecnie zajmuje stanowisko służbowe podoficer sztabowy w Wojskowym Centrum Rekrutacji w Ciechanowie. W trakcie swojej służby wojskowej uczestniczył w latach: 2004 PKW Afganistan – Operation Enduring Freedom oraz w 2011/2012 PKW Afganistan – NATO ISAF.

st. sierż. Adam PYTEL

I LO CN-B im. Polskich Spadochroniarzy w Ciechanowie

Żołnierz Wojska Polskiego służący obecnie w 5 MBOT w Ciechanowie, był funkcjonariuszem Biura Ochrony Rządu. Absolwent Szkoły Podoficerskiej Wojsk Rakietowych i Artylerii w Toruniu o specjalności dowódca obsługi 2S-1 Goździk. Ukończył kursy o specjalnościach artyleryjskich, tj. dowódca obsługi moździerza M-98, dowódca obsługi armaty D-44. Instruktor w szkołach mundurowych Feniks. Czynny skoczek spadochronowy, układacz spadochronów szybujących, instruktor strzelectwa sportowego oraz samoobrony i technik interwencyjnych. Instruktor jazdy pojazdem wielozadaniowym typu HMMWV (Hummer). Odbił

kurs dla sanitariuszy poza granicami państwa. Uczestnik stażów Systemu Walki w Bliskim Kontakcie Combat 56. Wraz z mjr. rez. Arkadiuszem Kupsem organizator kursów strzelania bojowego oraz Combat 56. Weteran misji stabilizacyjnych w Republice Iraku: 2004 – II zmiana PKW jako żołnierz grupy bojowej – kompania zmechanizowana; 2005 – V zmiana PKW – batalion dowodzenia, kompania ochrony; 2007 – IX zmiana PKW – grupa bojowa – kompania zmechanizowana, w Republice Afganistanu: 2010 – VII zmiana PKW grupa bojowa – grupa wsparcia ogniowego. Odznaczony trzykrotnie medalem „Multinational Division Central South”, medalem „Non Article 5 NATO Medal”, „Gwiazdą Iraku” (dwukrotnie) otrzymał również Złotą Odznakę za 150 akcji bojowych podczas wykonywania zadań w składzie V zmiany PKW Irak. Wielokrotnie wyróżniany przez dowódców Wielonarodowych Dywizji, jak również przez przełożonych w kraju. W 2023 r. odznaczony przez Dowódcę Wojsk Obrony Terytorialnej Odznaką Honorową Wojsk Lądowych. Służył w takich jednostkach, jak: Ośrodek Szkolenia Podstawowego Biura Ochrony Rządu w Raduczu, Wydział 10 Ochrony Obiektów Własnych Biura Ochrony Rządu w Warszawie, 1 Pułk Artylerii w Ciechanowie, 17 Wielkopolska Brygada Zmechanizowana w Międzyrzeczu (w ramach II zmiany PKW Irak), 1 Warszawska Brygada Pancerna w Wesołej (w ramach V zmiany PKW Irak), 21 Brygada Strzelców Podhalański w Rzeszowie (w ramach IX zmiany PKW Irak), 3 Brygada Zmechanizowana w Lublinie (w ramach VII zmiany PKW Afganistan), 1 Batalion Remontowy w Łomży, 2 Ośrodek Radioelektroniczny w Przasnyszu.

kpr. Ireneusz „Willy” Wiliński

W latach 1998–1999 pełnił Zasadniczą Służbę Wojskową w Szkolnym Batalionie Czołgów 34 Brygady Kawalerii Pancernej, obejmując stanowisko działonowego czołgu PT-91 Twardy. Następnie kontynuował służbę w Bojowym Batalionie Czołgów 10 Brygady Kawalerii Pancernej, również jako działonowy. W latach 1999–2006 realizował nadterminową Zasadniczą Służbę Wojskową w strukturach 23. Śląskiej Brygady Artylerii. Pełnił obowiązki w pododdziałach logistycznych jako operator pojazdów gąsienicowych oraz w Baterii Sił Natychmiastowego Reagowania, gdzie zajmował stanowisko celowniczego armatohaubicy samobieżnej 152 mm AHS „DANA”. Jego służba obejmowała również udział w misjach poza granicami kraju. W latach 1999–2000 brał udział w XII zmianie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Syrii w ramach Pokojowych Sił Obserwacyjno-Rozjemczych UNDOF pod auspicjami ONZ, pełniąc służbę jako strzelec patrolowy w 1. Kompanii Piechoty. Za wzorową służbę wyróżniony został pochwałami w rozkazach oraz odznaczony medalem ONZ „W Służbie Pokoju”. W roku 2004 uczestniczył w II zmianie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Republice Iraku w strukturach Wielonarodowej Dywizji Sił Stabilizacyjnych (MND CS). Pełnił funkcję strzelca wyborowego w Kompanii Zmechanizowanej Brygadowej Grupy Bojowej. Wyróżniony pochwałami za odwagę i wzorową po-

stawę żołnierską podczas kontaktu ogniowego z nieprzyjacielem. Uonorowany medalami „Multinational Division Central South” oraz „Gwiazdą Iraku”. Ponadto jest aktywnym skoczkiem spadochronowym, prowadzącym Strzelania PZSS, instruktorem strzelectwa bojowego oraz uczestnikiem Stażu Walki Wręcz w bliskim kontakcie w Systemie COMBAT 56 i kursu Strzelań Bojowych w Systemie Combat 56.

Moderatorami debaty byli: mgr Agata Pytel – dyrektor I LO CN-B im. Polskich Spadochroniarzy w Ciechanowie wraz z dr. Rafałem Bartłomiejem Panfil – adiunktem w Zakładzie Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wydziału Nauk Technicznych i Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie. Ponadto podczas debaty głos zabrali następujący prelegenci: Aneta Modzelewska – psycholog, uczestniczka V, VI, VII i XIII Zmiany PKW Afganistan, która przedstawiła znaczenie wsparcia psychologicznego dla żołnierzy i weteranów, wspomniana powyżej Agata Pytel, tym razem jako żona jednego z weteranów, która podzieliła się osobistym świadectwem wpływu udziału w misji na życie rodzinne, oraz jeden z moderatorów debaty – dr Rafał Bartłomiej Panfil – autor monografii naukowej *Braterstwo broni jako forma więzi społecznej*⁵, który przedstawił naukowy obraz relacji międzyludzkich między żołnierzami pełniącymi służbę poza granicami kraju. Ich wystąpienia wniosły cenny, humanistyczny i ekspercki wymiar do debaty na temat udziału w misjach poza granicami państwa.

Wśród gości honorowych zaproszonych do udziału w omawianym przedsięwzięciu obecni byli: pani Anna Ewa Cicholska – poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, mjr Jarosław Krawiec – reprezentant Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, płk Tadeusz Jasiński – przedstawiciel Związku Żołnierzy Wojska Polskiego, dr hab. Andrzej Potoczek – pełnomocnik Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, dr Paweł Machalski – ówczesny kierownik Zakładu Bezpieczeństwa Wewnętrznego Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie oraz dr Łukasz Roman – przedstawiciel Akademii Wymiaru Sprawiedliwości. Poniższa fotografia przedstawia niektórych uczestników prezentowanego przedsięwzięcia: gości honorowych, panelistów i osoby zaangażowane w organizację debaty. Od lewej stoją: dr Paweł Machalski, dr Rafał Bartłomiej Panfil, dr hab. Andrzej Potoczek, st. sierż. Adam Pytel, mjr Jarosław Krawiec, kpr. Ireneusz „Willy” Wiliński, Aneta Modzelewska, chor. Daniel Woźniak, ppłk Arkadiusz Radziński, mł. chor. Wojciech Szymański, Agata Pytel, ppłk (r.) Piotr Kacprzak.

Jeden z panelistów – gen. dyw. (r.) Piotr Aleksander Czerwiński reprezentujący Federację Stowarzyszeń Rezerwistów i Weteranów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – uczestniczył w debacie za pośrednictwem komunikatora MEET. Wśród publiczności w debacie uczestniczyli również: weterani i żołnierze różnych for-

⁵ R.B. Panfil, *Braterstwo broni...*

Ryc. 2. Pamiątkowa fotografia

Źródło: www.pansim.edu.pl.

macji i jednostek wojskowych, przedstawiciele samorządów terytorialnych i organizacji społecznych, uczniowie szkół ponadpodstawowych, studenci i kadra akademicka, przedstawiciele pozostałych służb mundurowych oraz członkowie lokalnej społeczności.

Organizatorami uroczystej debaty pt. „Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych” byli: Wydział Nauk Technicznych i Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie, 1 Dywizja Piechoty Legionów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, 5 Mazowiecka Brygada Obrony Terytorialnej im. ppor. Mieczysława Dziemieszkiewicza, ps. „Rój”, 2 Ośrodek Radioelektroniczny im. płk. dypl. Adama Ignacego Koca, Wojskowe Centrum Rekrutacji w Ciechanowie, 1 Olsztyński Batalion Składowania, Zarząd Rejonowy Związku Żołnierzy Wojska Polskiego w Ciechanowie, I LO CN-B im. Polskich Spadochroniarzy w Ciechanowie, Akademickie Centrum Kształcenia w Mławie, Zespół Szkół Nr 1 im. Gen. Józefa Bema w Ciechanowie, Szkoła Techniczna im. Gen. Władysława Andersa Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Ciechanowie, I LO PUL im. 11 Pułku Ułanów Legionowych w Ciechanowie, Hufiec ZHP Ciechanów, Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie i Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe. Ponadto wydarzenie zostało objęte patronatem medialnym przez: PULS Magazyn Opinii Ziemi Ciechanowskiej, KRDP Katolickie Radio Diecezji Płockiej oraz Radio REKORD.

Podjęta w trakcie debaty dyskusja wskazała, że żołnierze uczestniczący w misjach zagranicznych muszą zmierzyć się nie tylko ze skomplikowanymi proble-

mami taktycznymi i operacyjnymi, ale i psychologicznymi, którym towarzyszą istotne zmiany w ich relacjach osobistych, a ostatecznie i światopoglądzie. Paneliści potwierdzili tezę, że żołnierze są narażeni na szereg wyzwań, w tym niezwykle intensywnie stresujące warunki służby, silne poczucie odpowiedzialności oraz konieczność przystosowania się do nowych warunków kulturowych, a ich skuteczność w realizacji zadań zależy od relacji z innymi żołnierzami i od tego, jak dobrze zostali przygotowani. Uczestnicy debaty w swoich wypowiedziach wyraźnie uwypuklili przekonanie, że relacje określane mianem braterstwa broni są filarem codziennego życia w środowisku działań militarnych. W ich trakcie żołnierze nawiązują silne więzi społeczne, które opierają się na zaufaniu, lojalności i solidarności oraz poczuciu odpowiedzialności za przezwyciężanie przeciwności losu, z którymi przyjdzie im się zmierzyć. Relacje oparte na tych więziach zazwyczaj trwają znacznie dłużej niż do końca misji. Paneliści przekonywali również, że wielu weteranów potrzebuje wsparcia po powrocie do domu, które powinno być zapewnione zarówno przez instytucje państwowe, jak i społeczeństwo. Doświadczenia udziału w misji poza granicami państwa bardzo często powodują trwałe zmiany natury psychologicznej, które mogą utrudniać weteranom funkcjonowanie w cywilu. Ostatecznie podkreślono niepowtarzalny charakter relacji powstających między żołnierzami w obliczu realnego zagrożenia. W podsumowaniu przedstawianej debaty wybrzmiał również postulat o potrzebie organizacji tego rodzaju przedsięwzięć w przyszłości.

BIBLIOGRAFIA

- Biogramy opracowane przez panelistów biorących udział w uroczystej debacie pt. „Człowiek pomiędzy wojną a pokojem – braterstwo broni w doświadczeniu weteranów misji zagranicznych”.
- <https://pansim.edu.pl/wydzia%C5%82-nauk-o-zdrowiu-i-nauk-spo%C5%82ecznych/kierunek-pielęgniarstwo/zaklad-pielęgniarstwa-klinicznego-i-kształcenia-podyplomowego?view=article&id=2522:czlowiek-pomiedzy-wojna-a-pokojem-braterstwo-broni-w-doswiadczeniu-weteranow-misji-zagranicznych&catid=8>.
- Keen M., *Brotherhood in Arms*, „The Journal of the Historical Association” January 1962, Vol. 47, Iss. 159.
- La Curne de Sainte-Palaye J.-B. de, *Mémoires sur l'ancienne chevalerie, chevalerie considérée comme un établissement politique et militaire*, Paris 1759.
- Panfil R.B., *Braterstwo broni jako forma więzi społecznej*, Ciechanów 2024.